

***Зарахування строку попереднього
ув'язнення у строк покарання
(застосування закону Савченко)***

***Доповідає:
суддя Великої Палати Верховного Суду
Антонюк Наталія Олегівна***

Статистика надходження справ у Велику Палату Верховного Суду

- Надійшло справ до Великої Палати Верховного Суду – 2 290
- Розглянуто – 1 367 справ

Справи кримінальної юрисдикції, передані Кримінальним касаційним судом до ВП ВС

Зміст кваліфікуючої ознаки «проникнення» (справа №569/1111/16-к)	Відступ від правової позиції ВСУ
Оскарження ухвал слідчих суддів, які не передбачені КПК (справи № 237/1459/17, № 243/6674/17-к)	Виключна правова проблема
Застосування ч. 5 ст. 72 КК України (дія в часі “закону Савченко”, справа №663/537/17)	Виключна правова проблема
роз’яснення підозрюваному (обвинуваченому) права на суд присяжних як підстава для скасування вироку (безумовна чи ні; справа № 523/6472/14-к)	Виключна правова проблема
право касаційного суду розглядати питання, які не ставилися сторонами перед судами попередніх інстанцій (справа № 523/6472/14-к)	Виключна правова проблема
оскарження в касаційному порядку рішень суду щодо застосування амністії (справа № 738/1482/16-к)	Виключна правова проблема

Справи кримінальної юрисдикції, передані Кримінальним касаційним судом до ВП ВС

Справа про відкриття матеріалів сторонами
одна одній в порядку ст. 290 КПК після
закінчення досудового розслідування
(справа № 751/7557/15-к)

Виключна правова проблема

Щодо складу злочину, передбаченого ч. 2 ст.
365 КК України (чи це кваліфікований склад
злочину, чи необхідна істотна шкода для
кваліфікації дій за ч. 2 ст. 365 КК України;
справа № 301/2178/13-к)

Виключна правова проблема

*Правовий висновок щодо застосування
норми права, передбаченої ч. 5 ст. 72 КК
України (зарахування строку
попереднього ув'язнення у строк
покарання)*

**Справа №663/537/17
Провадження №13-31кс18**

Зміни у законодавстві

Тричі змінювалася редакція ч.5 ст.72 КК України

в редакції до 23.12.2015

Коефіцієнт зарахування "1x1"

в редакції після прийняття Закону
№ 838-VIII

Коефіцієнт зарахування "1x2"

в редакції після прийняття Закону
№ 2046-VIII

Коефіцієнт зарахування "1x1"

Правова проблема

У якій редакції застосовується частина 5 статті 72 КК України у випадку, якщо до особи застосовувалося тримання під вартою під час дії “закону Савченко” і продовжує застосовуватися під час дії нового закону?

Судова практика

Під час зарахування строку попереднього ув'язнення у строк покарання

- Тримання під вартою під час дії “закону Савченко” зараховували за коефіцієнтом “1:2”
- Подальше тримання під вартою (після скасування “закону Савченко”) – “1:1”

- Тримання під вартою під час дії “закону Савченко” і після прийняття нового закону зараховували за коефіцієнтом “1:2”

Судова практика

Постанова колегії суддів Другої судової палати
ККС ВС від 01 березня 2018
(справа № 759/19973/15-к)

Постанова колегії суддів Першої судової палати
ККС ВС від 13 березня 2018 року
(справа № 440/853/17)

- висновок про зарахування строку попереднього ув'язнення у строк відбування покарання до 20 червня 2017 за правилами ч. 5 ст. 72 КК України у редакції Закону № 838-VIII - *(з урахуванням принципу заборони зворотної дії закону, який «іншим чином погіршує становище особи»)*,
- а починаючи з 21 червня 2017 – за правилами ч. 5 ст. 72 КК України у редакції Закону № 2046-VIII - *(відповідно до принципу прямої дії закону)*.

- якщо станом на 20 червня 2017 особа мала право на застосування до неї положень, передбачених ч. 5 ст. 72 КК України у редакції Закону № 838-VIII,
- то відповідно до ч. 2 ст. 5 КК України відсутні підстави для застосування щодо неї положень Закону № 2046-VIII, який погіршує становище цієї особи.

Постанова колегії суддів
об'єднаної палати ККС ВС
від 06 червня 2018 (справа № 180/746/16-к)

- *при зарахуванні попереднього ув'язнення у строк покарання у виді позбавлення волі або у строк іншого покарання, передбаченого ч. 1 ст. 72 КК України у редакції Закону № 838-VIII підлягає застосуванню стосовно періодів попереднього ув'язнення, які тривали до 20 червня 2017 включно, у т.ч. до набрання чинності вказаним Законом,*
- *а в редакції Закону № 2046-VIII – до періодів, які мали місце, починаючи з 21 червня 2017.*
- *Таке правило застосовується незалежно від того, коли було вчинено злочин, за фактом якого здійснюється відповідне кримінальне провадження*

Основні питання, на які потрібно дати відповіді

- Чи є положення ч. 5 ст. 72 КК України нормою матеріального чи процесуального права?
- Чи є положення ч. 5 ст. 72 КК України «іншими кримінально-правовими наслідками діяння» у розумінні ч. 2 ст. 4 КК України?
- Які положення про дію закону в часі повинні застосовуватися у цій ситуації?
- Яка із трьох редакцій ч 5 ст. 72 КК України є найбільш сприятливою для особи?
- Чи є у цій ситуації проміжний закон і які правила про його застосування?

Чи є положення ч. 5 ст. 72 КК України нормою матеріального чи процесуального права?

- **Перший підхід:** правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення, хоча і містяться у нормі КК (ч. 5 ст. 72), за своєю суттю та цілями фактично виконують функцію вирішення процесуальних питань.
- **Другий підхід (міститься у постанові Великої Палати ВС):** положення про правила складання покарань та зарахування попереднього ув'язнення, закріплені у ст. 72 КК України, є нормами матеріального кримінального права.

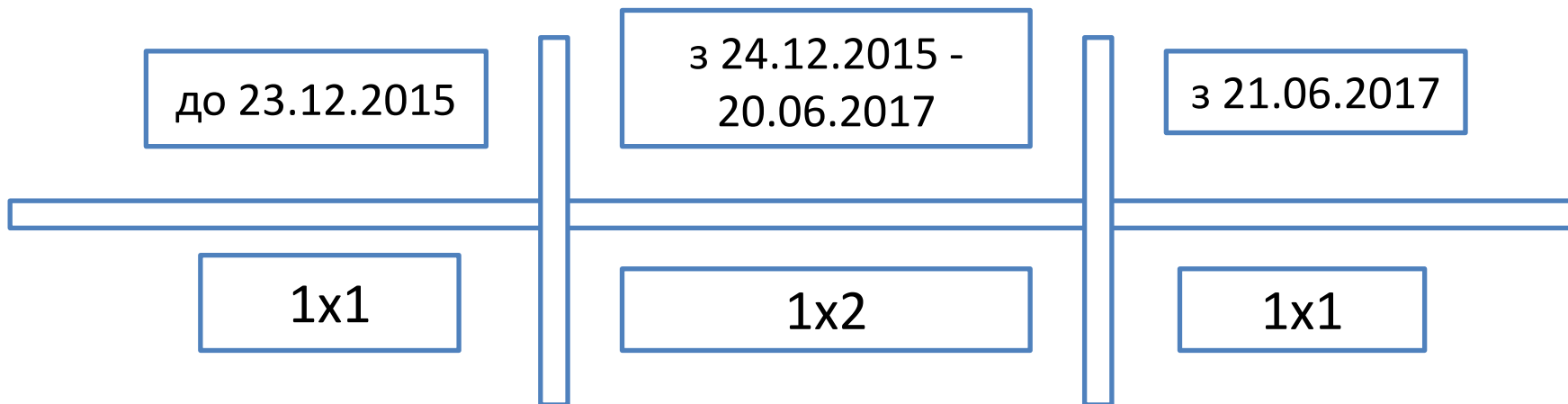
Чи є положення ч. 5 ст. 72 КК України «іншими кримінально-правовими наслідками діяння» у розумінні ч. 2 ст. 4 КК України?

- «Іншими кримінально-правовими наслідками діяння» можуть визнаватися будь-які передбачені КК України примусові заходи кримінально-правового характеру, здатні змінити (поліпшити чи погіршити) кримінально-правове становище особи.
- Перелік таких наслідків та аспектів кримінально-правового становища особи **не є вичерпним** і охоплює, зокрема, зарахування строку попереднього ув'язнення у строк покарання.
- На необхідність такого широкого тлумачення вказують вжиті законодавцем слова «інші», «іншим чином» у ст. 4, 5 КК України.

Які положення про дію закону в часі повинні застосовуватися у цій ситуації?

- вирішуючи питання про те, якою редакцією ч. 5 ст. 72 КК України належить керуватися у конкретному випадку, варто враховувати час вчинення особою діяння, як це визначено у ч. 2 і 3 ст. 4 КК України, тобто застосовувати **правила дії у часі** закону України про кримінальну відповідальність, а не правила дії у часі кримінального процесуального закону

Яка із трьох редакцій ч 5 ст. 72 КК України є найбільш сприятливою для особи?

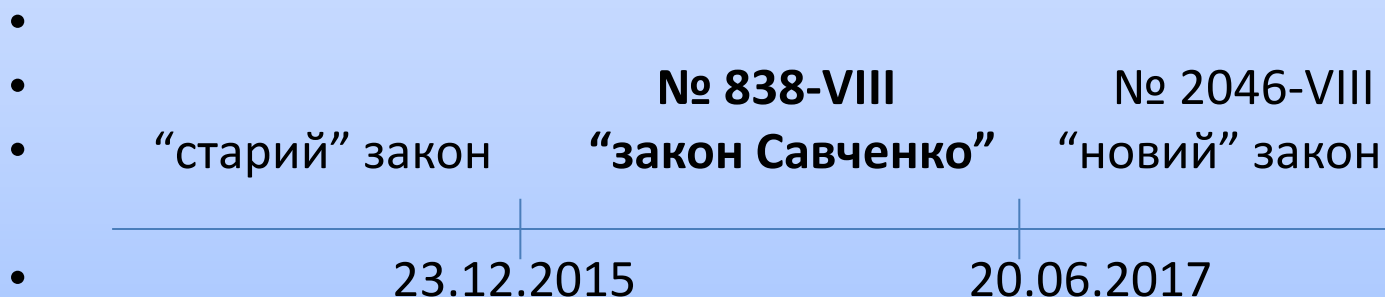

Чи є у цій ситуації проміжний закон і які правила про його застосування?

- Закон від 21 листопада 2015 № 838-VIII, що набрав чинності 24 грудня 2015, є проміжним
- Якщо особа вчинила злочин до 20 червня 2017 (включно) і щодо неї продовжували застосовуватися заходи попереднього ув'язнення після 21 червня 2017, тобто після набрання чинності Законом № 2046-VIII, то під час зарахування попереднього ув'язнення застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК України в редакції Закону № 838-VIII.
- В такому разі Закон № 838-VIII має переживаючу (ультраактивну) дію.
- Застосування до таких випадків Закону № 2046-VIII є неправильним, оскільки зворотна дія Закону № 2046-VIII як такого, що «іншим чином погіршує становище особи», відповідно до ч. 2 ст. 5 КК України не допускається.

Правова позиція Великої Палати Верховного Суду

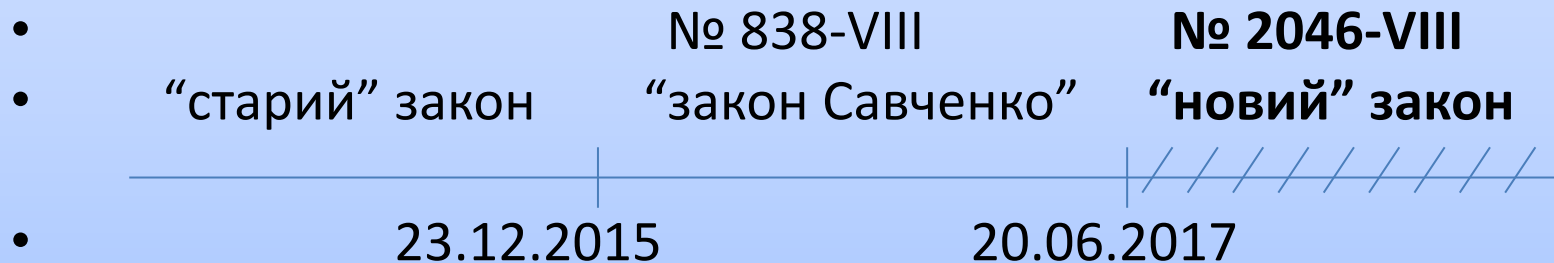
- Якщо особа вчинила злочин до 20 червня 2017 року (включно) і щодо неї продовжували застосовуватися заходи попереднього ув'язнення після 21 червня 2017 року, тобто після набрання чинності Законом № 2046-VIII, то під час зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК України в редакції Закону № 838-VIII. В такому разі Закон № 838-VIII **має переживаючу** (ультраактивну) **дію**. Застосування до таких випадків Закону № 2046-VIII є неправильним, оскільки зворотна дія Закону № 2046-VIII як такого, що «іншим чином погіршує становище особи», відповідно до ч. 2 ст. 5 КК України не допускається.

Правова позиція Великої Палати Верховного Суду

- Якщо особа вчинила злочин, починаючи з 21 червня 2017 року (включно), то під час зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання застосуванню підлягає ч. 5 ст. 72 КК України в редакції Закону № 2046-VIII (**пряма дія** Закону № 2046-VIII).

-
-
-

Дякую за увагу